

Set No. 1

18P/248/24

00006

Total No. of Printed Pages : 24

Question Booklet No.

(To be filled up by the candidate by blue/black ball-point pen)

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Roll No. (Write the digits in words) .....

2016

Serial No. of OMR Answer Sheet .....

Centre Code No.

--	--	--	--

Day and Date .....

(Signature of Invigilator)

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

(Use only **blue/black ball-point pen** in the space above and on both sides of the **Answer Sheet**)

1. Within 30 minutes of the issue of the Question Booklet, check the Question Booklet to ensure that it contains all the pages in correct sequence and that no page/question is missing. In case of faulty Question Booklet bring it to the notice of the Superintendent/Invigilators immediately to obtain a fresh Question Booklet.
2. Do not bring any loose paper, written or blank, inside the Examination Hall *except the Admit Card*.
3. *A separate OMR Answer Sheet is given. It should not be folded or mutilated. A second OMR Answer Sheet shall not be provided. Only the OMR Answer Sheet will be evaluated.*
4. Write all entries by blue/black pen in the space provided above.
5. *On the front page of the OMR Answer Sheet, write by pen your Roll Number in the space provided at the top and by darkening the circles at the bottom. Also, write the Question Booklet Number, Centre code Number and the Set Number wherever applicable in appropriate places.*
6. *No overwriting is allowed in the entries of Roll No., Question Booklet no. and Set no. (if any) on OMR Answer Sheet and Roll No. and OMR Answer Sheet no. on the Question Booklet.*
7. *Any change in the aforesaid entries is to be verified by the invigilator, otherwise it will be taken as unfair means.*
8. *Each question in this Booklet is followed by four alternative answers. For each question, you are to record the correct option on the OMR Answer Sheet by darkening the appropriate circle in the corresponding row of the OMR Answer Sheet, by pen as mentioned in the guidelines given on the first page of the OMR Answer Sheet.*
9. For each question, darken only one circle on the OMR Answer Sheet. If you darken more than one circle or darken a circle partially, the answer will be treated as incorrect.
10. *Note that the answer once filled in ink cannot be changed. If you do not wish to attempt a question, leave all the circles in the corresponding row blank (such question will be awarded zero marks).*
11. For rough work, use the inner back page of the title cover and the blank page at the end of this Booklet.
12. On completion of the Test, the candidate must handover the OMR Answer Sheet to the Invigilator in the examination room/hall. However, candidates are allowed to take away Test Booklet and copy of OMR Answer Sheet with them.
13. Candidates are not permitted to leave the Examination Hall until the end of the Test.
14. If a candidate attempts to use any form of unfair means, he/she shall be liable to such punishment as the University may determine and impose on him/her.

18P/248/24

ROUGH WORK
रफ़ कार्य

18P/248/24

No. of Questions : 120

प्रश्नों की संख्या : 120

Time : 2 Hours

Full Marks : 360

समय : 2 घण्टे

पूर्णाङ्क : 360

Note : (1) Attempt as many questions as you can. Each question carries **3 (Three)** marks. **One mark will be deducted for each incorrect answer. Zero** mark will be awarded for each unattempted question.

अधिकाधिक प्रश्नों को हल करने का प्रयत्न करें। प्रत्येक प्रश्न **3 (तीन)** अंकों का है। प्रत्येक गलत उत्तर के लिए एक अंक काटा जायेगा। प्रत्येक अनुत्तरित प्रश्न का प्राप्तांक शून्य होगा।

(2) If more than one alternative answers seem to be approximate to the correct answer, choose the closest one.

यदि एकाधिक वैकल्पिक उत्तर सही उत्तर के निकट प्रतीत हों, तो निकटतम सही उत्तर दें।

01. ब्रह्मसूत्रकारः कः आसीत् ?

(1) कपिलः (2) जैमिनिः (3) बादरायणः (4) गौतमः

02. अद्वैतशास्त्रस्य प्रवर्तकः कः आसीत् ?

(1) वाचस्पतिमिश्रः (2) रामानुजाचार्यः (3) शङ्कराचार्यः (4) मण्डनमिश्रः

18P/248/24

03. परमपुरुषार्थः कः वर्तते?

- (1) धर्मः (2) अर्थः (3) कामः (4) मोक्षः

04. अद्वैतवेदान्ते कियन्ति प्रमाणानि भवन्ति ?

- (1) चत्वारि (2) पञ्च (3) षट् (4) सप्त

05. धर्मराजध्वरीन्द्रस्य परमः गुरुः आसीत् ?

- (1) मण्डनः (2) नृसिंहः (3) भीष्मः (4) वाचस्पतिः

06. चिन्तामणौ तर्कचूडामणिटीका केन विरचिता ?

- (1) वेङ्कटनाथेन (2) शङ्करेण (3) उदयनेन (4) गौतमेन

07. “न स पुनरावर्तते” इति कुत्र उक्तम् ?

- (1) कठोपनिषदि (2) छान्दोग्योपनिषदि
(3) रामायणे (4) महाभारते

08. प्रमाणस्य किं लक्षणम् ?

- (1) यत्प्रत्यक्षं तत्प्रमाणम् (2) प्रमाकरणम्
(3) प्रमाविषयः (4) प्रमितिः

09. घटादीनां बाधः कदा भवति ?

(1) मायाबलेन	(2) ब्रह्मसाक्षात्कारानन्तरम्
(3) अध्यासेन	(4) वैराग्येण

10. "मनः षष्ठानीन्द्रियाणि" इति कस्य वचनम् ?

(1) गीतायाः	(2) अमरकोशस्य	(3) न्यायस्य	(4) धर्मशास्त्रस्य

11. विषयचैतन्यं किं वर्तते ?

(1) अन्तःकरणवृत्त्यवच्छिन्नचैतन्यम्	(2) अन्तःकरणावच्छिन्नचैतन्यम्
(3) घटाद्यवच्छिन्नचैतन्यम्	(4) प्रमाणचैतन्यम्

12. वृत्तिः कतिविधा भवति ?

(1) एकविधा	(2) त्रिविधा	(3) चतुर्विधा	(4) पञ्चविधा

13. वेदान्ते प्रत्यक्षं कतिविधम् ?

(1) एकविधम्	(2) द्विविधम्	(3) त्रिविधम्	(4) चतुर्विधम्

14. अन्तःकरणावच्छिन्नं चैतन्यं किं भवति?

(1) जीवः	(2) परमात्मा	(3) माया	(4) स्वप्नः

18P/248/24

15. "मायां तु प्रकृतिं विद्यान्मायिनं तु महेश्वरम्" इति कुत्र उक्तम् ?
- (1) गीतायाम् (2) ईशावस्योपनिषदि
(3) श्वेताश्वतरोपनिषदि (4) महाभारते
16. मायावच्छिन्नं चैतन्यं किं भवति ?
- (1) माया (2) जीवः (3) परमेश्वरः (4) भ्रमः
17. उपादानसमसत्ताककार्यापत्तिः कः भवति ?
- (1) विवर्तः (2) परिणामः (3) भ्रमः (4) स्वप्नः
18. चक्षुरिन्द्रियेण कस्य ज्ञानं भवति ?
- (1) रसस्य (2) रूपस्य (3) गन्धस्य (4) स्पर्शस्य
19. स्पर्शज्ञानं केन इन्द्रियेण भवति ?
- (1) श्रोत्रेन्द्रियेण (2) रसनेन्द्रियेण (3) त्वगिन्द्रियेण (4) चक्षुरिन्द्रियेण
20. घ्राणेन कस्य प्रत्यक्षं भवति ?
- (1) रूपस्य (2) गन्धस्य (3) रसस्य (4) स्पर्शस्य
21. अनुमानस्य लक्षणं वर्तते ?
- (1) उपमितिकरणम् (2) अनुमितिकरणम् (3) साक्षादिन्द्रियजम् (4) शब्दकरणम्

22. पर्वतो बहिनमान् धूमवत्वात् इत्यत्र पक्षः कः वर्तते ?

- (1) पर्वतः (2) धूमः (3) महानसम् (4) बहिनः

23. अनुमानं कतिविधम् ?

- (1) एकविधम् (2) द्विविधम् (3) त्रिविधम् (4) चतुर्विधम्

24. वेदान्ते कति अवयवाः भवन्ति ?

- (1) एकः (2) द्वौ (3) त्रय (4) चत्वारः

25. ब्रह्मभिन्नं निखिलप्रपञ्चं भवति -

- (1) मिथ्या (2) सत्यम् (3) भ्रमः (4) स्वप्नः

26. पारमार्थिकं सत्त्वं भवति -

- (1) ब्रह्मणः (2) जगतः (3) स्वप्नस्य (4) भ्रमस्य

27. प्रातिभासिकं सत्त्वं भवति -

- (1) शक्तिरजतादेः (2) मायायाः (3) ब्रह्मणः (4) जगतः

28. उपमानस्य लक्षणं वर्तते

- (1) इन्द्रियार्थसन्निकर्षज्ञानम् (2) लैङ्गिकं ज्ञानम्
(3) सादृश्यप्रमाकरणम् (4) शब्दज्ञानम्

18P/248/24

29. गौरश्वः पुरुषो हस्तीति वाक्यं न प्रमाणम्-

(1) आकांक्षाविरहात्	(2) योग्यताविरहात्
(3) आसत्त्यभावात्	(4) तात्पर्याभावत्

30. बह्निना सिञ्चति इति न वाक्यम् ?

(1) आकांक्षाविरहात्	(2) योग्यताविरहात्
(3) आसत्त्यभावात्	(4) तात्पर्याभावात्

31. लक्षणा कतिविधा ?

(1) एकधा	(2) द्विविधा	(3) त्रिविधा	(4) चतुर्विधा

32. विवर्तो नाम ?

(1) अतात्त्विकपरिवर्तनं	(2) तात्त्विकपरिवर्तनम्
(3) स्वप्नः	(4) माया

33. अर्थापत्तिः कतिविधा ?

(1) एकधा	(2) द्विविधा	(3) त्रिविधा	(4) चतुर्विधा

34. अभावसाधकं प्रमाणं भवति -

(1) प्रत्यक्षम्	(2) अनुपलब्धिः	(3) अनुमानम्	(4) उपमानम्

35. अभावः कतिविधः भवति ?

- (1) एकविधः (2) द्विविधः (3) त्रिविधः (4) चतुर्विधः

36. घटस्य मुद्गरपातानन्तरं योऽभावः सः -

- (1) प्रागभावः (2) प्रध्वंसाभावः (3) अत्यन्ताभावः (4) अन्योन्याभावः

37. घटादेः उत्पत्तेः पूर्वं योऽभावः स भवति -

- (1) प्रागभावः (2) प्रध्वंसाभावः (3) अत्यन्ताभावः (4) अन्योन्याभावः

38. "सत्यं ज्ञानमनन्तं ब्रह्म" इति ब्रह्मणः लक्षणं वर्तते-

- (1) स्वरूपलक्षणम् (2) तटस्थलक्षणम्
(3) अययार्थलक्षणम् (4) मिथ्यालक्षणम्

39. निखिलजगदुपादानत्वं कस्य लक्षणं वर्तते ?

- (1) ब्रह्मणः (2) जीवस्य (3) मायायाः (4) भ्रमस्य

40. वायवः कति भवन्ति ?

- (1) त्रयः (2) चत्वारः (3) पञ्च (4) षट्

18P/248/24

41. सूक्ष्मतमं महाभूतं वर्तते -

- (1) जलम् (2) पृथिवी (3) आकाशः (4) अग्निः

42. प्राग्गमनवान् वायुः भवति -

- (1) अपानः (2) प्राणः (3) व्यानः (4) समानः

43. वैशेष्यात्तु तद्वादस्तद्वादः इति ब्रह्मसूत्रवाक्यं कस्य विषये उक्तम् ?

- (1) पञ्चज्ञानेन्द्रियविषये (2) पञ्चकर्मेन्द्रियविषये
(3) पञ्चीकरणविषये (4) पञ्चवायुविषये

44. उर्ध्वलोकाः कति भवन्ति ?

- (1) त्रयः (2) चत्वारः (3) सप्त (4) पञ्च

45. अधोलोकाः कति भवन्ति ?

- (1) एकः (2) त्रयः (3) पञ्च (4) सप्त

46. मनुष्यशरीरं भवति

- (1) अण्डजम् (2) स्वेदजम् (3) जरायुजम् (4) उद्भिज्जम्

47. वृक्षादयः भवन्ति -

- (1) जरायुजाः (2) अण्डजाः (3) उद्भिज्जाः (4) स्वेदजा

48. पक्षिपन्नगादिशरीराणि भवन्ति-

- (1) जरायुजानि (2) स्वेदजानि (3) अण्डजानि (4) उद्भिज्जानि

49. हिरण्यगर्भो भवति कीदृशः जीवः ?

- (1) माया (2) जीवः (3) ईश्वरः (4) भ्रमः

50. प्रलयो भवति -

- (1) शरीरनाशः (2) जीवनाशः (3) त्रैलोक्यनाशः (4) पृथिवीनाशः

51. प्रलयः कतिविधः भवति ?

- (1) एकविधः (2) द्विविधः (3) त्रिविधः (4) चतुर्विधः

52. "आनन्दो ब्रह्मेति व्यजानात्" इति कुत्र उक्तम् ?

- (1) ईशावास्योपनिषदि (2) तैत्तिरीयोपनिषदि
(3) गीतायाम् (4) धर्मशास्त्रे

53. अन्तरिन्द्रियनिग्रहो भवति -

- (1) दमः (2) उपरति (3) शमः (4) श्रद्धा

18P/248/24

54. गुरुवेदान्तवाक्ये विश्वासः भवति-

- (1) उपरतिः (2) शमः (3) दमः (4) श्रद्धा

55. तितिक्षा भवति -

- (1) इन्द्रियनिग्रहः (2) बहिरिन्द्रियनिग्रहः
(3) शीतोष्णादिद्वन्द्वसहनम् (4) विक्षेपाभावः

56. ज्ञानाग्निः सर्वकर्माणि भस्मसात् कुरुते इति कुत्र उक्तम् ?

- (1) योगदर्शने (2) गीतायाम् (3) धर्मशास्त्रे (4) न्यायशास्त्रे

57. वेदान्तस्य प्रयोजनं किं वर्तते ?

- (1) शारीरस्वास्थ्यम् (2) ब्रह्मज्ञानान्मोक्षः (3) पुण्यम् (4) धनलाभः

58. भामतीकारः कः आसीत् ?

- (1) उदयनाचार्यः (2) मण्डनमिश्रः (3) वाचस्पतिमिश्रः (4) गौतमः

59. मानवानां कतिपुरुषार्थाः भवन्ति ?

- (1) एकः (2) चत्वारः (3) त्रयः (4) पञ्च

60. शास्त्रयोनित्वात् इति सूत्रं कस्य दर्शनस्य वर्तते ?

- (1) न्यायस्य (2) वेदान्तस्य (3) सांख्यस्य (4) योगस्य

61. पञ्चीकरणं केषां भवति ?

- (1) सूक्ष्मपञ्चभूतानाम् (2) सूक्ष्मपञ्चज्ञानेन्द्रियाणाम्
(3) सूक्ष्मपञ्चप्राणानाम् (4) पञ्चकर्मेन्द्रियाणाम्

62. माया कति गुणात्मिका भवति ?

- (1) त्रिगुणात्मिका (2) चतुर्गुणात्मिका (3) पञ्चगुणात्मिका (4) षड्गुणात्मिका

63. गीतोपदेष्टा कः आसीत् ?

- (1) अर्जुनः (2) सञ्जयः (3) कृष्णः (4) युधिष्ठिरः

64. कस्य काण्डस्य नाम ब्रह्मविद्या भवति ?

- (1) भक्तिकाण्डस्य (2) उपासनाकाण्डस्य
(3) कर्मकाण्डस्य (4) ज्ञानकाण्डस्य

65. अर्थापत्तिः कुत्र प्रमाणं भवति ?

- (1) न्याये (2) सांख्ये (3) वेदान्ते (4) योगे

18P/248/24

66. विवर्तवादः कस्य दर्शनस्य सिद्धान्तः ?

- (1) योगस्य (2) न्यायस्य (3) वेदान्तस्य (4) सांख्यस्य

67. माया कीदृशी भवति ?

- (1) पूर्णा (2) स्थूला (3) अनिर्वचनीया (4) सद्रूपा

68. ब्रह्म कीदृशं भवति ?

- (1) क्षणिकम् (2) अनित्यम् (3) नित्यम् (4) अनेकम्

69. कतिकोशाः भवन्ति ?

- (1) पञ्चकोशा (2) षट्कोशाः (3) सप्तकोशा (4) नवकोशाः

70. ब्रह्मसूत्रग्रन्थस्य प्रथमं सूत्रं वर्तते -

- (1) जन्माद्यस्य यतः (2) अथातो ब्रह्मजिज्ञासा
(3) ईक्षतेनांशब्दम् (4) तत्तु समन्वयात्

71. कः अध्यासः ?

- (1) अनुभवः (2) स्मृतिरूपः परत्र पूर्वदृष्टावभासः
(3) भ्रमः (4) यथार्थज्ञानम्

72. कस्य जिज्ञासा ब्रह्मसूत्रे प्रथमं प्रतिपादिता ?

- (1) मायायाः (2) ब्रह्मणः (3) स्वप्नस्य (4) भ्रमस्य

73. यतो वा इमानि भूतानि जायन्ते इति कुत्र उक्तम् ?

(1) गीतायाम्	(2) कठोपनिषदि
(3) तैत्तिरीयोपनिषदि	(4) ईशावास्योपनिषदि

74. शास्त्रयोनित्वात् इत्यत्र शास्त्रस्य को अभिप्रायः ?

(1) धर्मशास्त्रस्य	(2) ऋग्वेदादेः शास्त्रस्य
(3) न्यायशास्त्रस्य	(4) सांख्यस्य

75. अथातो ब्रह्मजिज्ञासा इत्यत्र अथशब्दः किमर्थः ?

(1) मङ्गलार्थः	(2) आनन्तयार्थः	(3) अधिकारार्थः	(4) ज्ञानार्थः

76. निःश्रेयसफलम् किम् ?

(1) मायाज्ञानम्	(2) ब्रह्मज्ञानम्	(3) भ्रमज्ञानम्	(4) स्वप्नज्ञानम्

77. तद्यथा कर्मचितो लोकः क्षीयते इत्यादि कस्य वाक्यम् ?

(1) गीतायाः	(2) धर्मशास्त्रस्य	(3) छान्दोग्योपनिषदः	(4) कठोपनिषदः

78. "तत्त्वमसि" इति कुत्र उक्तम् ?

(1) छान्दोग्योपनिषदि	(2) धर्मशास्त्रे
(3) रामायणे	(4) ईशावास्योपनिषदि

18P/248/24

79. मोक्षो कीदृशो भवति ?

- (1) अनित्यः (2) नित्यः (3) क्षणभङ्गुरः (4) अल्पकालिकः

80. ब्रह्मवेद ब्रह्मैव भवति इति कुत्र उक्तम् ?

- (1) मुण्डकोपनिषदि (2) गीतायाम् (3) सांख्ये (4) धर्मशास्त्रे

81. अयमात्मा ब्रह्म इति कुत्र उक्तम् ?

- (1) बृहदारण्यकोपनिषदि (2) गीतायाम्
(3) न्याये (4) योगे

82. "भिद्यते हृदयग्रन्थिश्छिद्यन्ते सर्वसंशया" इति वाक्यं कुत्र उक्तम् ?

- (1) मुण्डकोपनिषदि (2) ईशावास्योपनिषदि
(3) धर्मशास्त्रे (4) सांख्ये

83. तत्तु समन्वयात् इत्यत्र तत् शब्दः कस्य बोधकः ?

- (1) जीवात्मनः (2) ब्रह्मणः (3) मायायाः (4) इन्द्रियाणाम्

84. समन्वयात् इत्यस्य कोऽर्थः ?

- (1) ज्ञानात् (2) कथनात्
(3) प्रतिपादकत्वेन समनुगतत्वात् (4) अनित्यत्वात्

85. ब्रह्म भवति -

- (1) सर्वज्ञम् (2) अज्ञम् (3) अनित्यम् (4) क्षणिकम्

86. विज्ञानमात्रं शून्यम् इति कस्य सिद्धान्तः ?

- (1) न्यायस्य (2) बौद्धस्य (3) सांख्यस्य (4) योगस्य

87. न स पुनरावर्तते इत्यनेन ब्रह्मणः किं साध्यते ?

- (1) क्षणिकत्वम् (2) सर्वज्ञत्वम् (3) नित्यत्वम् (4) एकत्वम्

88. साधनचतुष्टयसम्पन्नः कः भवति ?

- (1) शास्त्रज्ञाता (2) सिद्धपुरुषः (3) अधिकारी (4) प्रमाता

89. अध्यारोपः कः वर्तते ?

- (1) अतस्मिन् तद्बुद्धिः (2) भ्रमज्ञानं
(3) स्वप्नज्ञानं (4) यथार्थज्ञानम्

90. "तत्त्वमसि" "अहं ब्रह्ममास्मि" इत्यादिविचारः कुत्र क्रियते ?

- (1) धर्मनिरूपणे (2) प्रत्यक्षनिरूपणे
(3) महावाक्यार्थविचारे (4) मायाविचारे

91. सूक्ष्मशरीरमित्यस्य अर्थो भवति-

- (1) अन्तःकरणम् (2) मनः (3) लिङ्गशरीरम् (4) लघुशरीरम्

18P/248/24

92. तात्पर्यस्य कोऽर्थः ?

(1) मुख्योऽर्थः	(2) प्रतीतिजननयोग्यत्वम्
(3) व्यांग्यार्थः	(4) लक्षणार्थः

93. किं नाम पारमार्थिकत्वम् ?

(1) अतीतकालाबाध्यत्वम्	(2) त्रिकालाबाध्यत्वम्
(3) भविष्यत्कालाबाध्यत्वम्	(4) वर्तमानकालमात्राबाध्यत्वम्

94. माया कया शक्त्या ब्रह्माण्डं सृजति ?

(1) आवरणशक्त्या	(2) विक्षेपशक्त्या	(3) ज्ञानशक्त्या	(4) ब्रह्मज्ञानशक्त्या

95. शारीरकसूत्रभाष्यं नाम किं भवति ?

(1) वात्स्यायनभाष्यम्	(2) शंकराचार्यकृतभाष्यम्
(3) योगभाष्यम्	(4) सांख्यभाष्यम्

96. वेदान्तसूत्रग्रन्थस्य प्रथमं सूत्रं वर्तते -

(1) अथयोगानुशासनम्	(2) अथातो ब्रह्मजिज्ञासा
(3) अथातो धर्मजिज्ञासा	(4) यतो वा इमानि भूतानि जायन्ते

97. अज्ञाने किं प्रमाणं भवति ?

(1) अहं विद्वान् इति प्रत्यक्षम्	(2) अहं सर्वज्ञ इति प्रत्यक्षम्
(3) अहमज्ञ इति प्रत्यक्षम्	(4) अहं ब्रह्ममास्मि इति प्रत्यक्षम्

98. प्रतिबिम्बवादः कुत्र लक्ष्यते ?

(1) स्वप्नज्ञाने	(2) शक्तिकायां रजतम्
(3) ब्रह्मज्ञाने	(4) महावाक्यार्थज्ञाने

99. ब्रह्मणः अभिन्ननिमित्तोपादानत्वं कुत्र स्वीक्रियते ?

(1) सांख्ये	(2) योगे	(3) वेदान्ते	(4) बौद्धे

100. को नाम अखण्डः ?

(1) भेदरहितः	(2) स्वजातीयविजातीयस्वगत भेदशून्यः
(3) विशालः	(4) प्रमुखः

101. सृष्टिकाले आकाशात् कस्य उत्पत्तिः भवति ?

(1) जलस्य	(2) पृथिव्याः	(3) वायोः	(4) अग्नेः

102. सदसद्भ्यां अनिर्वचनीयं किं भवति ?

(1) ब्रह्म	(2) जीवः	(3) अज्ञानम्	(4) भ्रमः

103. आत्मज्ञानसाधनानि कानि भवन्ति?

(1) भोगसाधनानि	(2) श्रवणादीनि	(3) गमनादीनि	(4) भ्रमणादीनि

104. "जन्माद्यस्य यतः" इत्यत्र यतः शब्देन कस्य निर्देशः ?

(1) कार्यस्य	(2) प्रपञ्चस्य	(3) कारणस्य	(4) कालस्य

18P/248/24

105. इतरेतरभावानुपपत्तावित्यत्र इतरेतरभावः कः ?

- (1) धर्मः (2) भेदः
(3) तादात्म्यम् (4) सामानाधिकरणम्

106. जगतः जन्मस्थितिनाशो यस्मात् इति कस्मिन् सूत्रे उक्तम् ?

- (1) शास्त्रयोनित्वात् (2) अथातो ब्रह्मजिज्ञासा
(3) जन्माद्यस्य यतः (4) तत्तु समन्वयात्

107. एकमेवाद्वितीयं किमस्ति ?

- (1) माया (2) ब्रह्म (3) शरीरम् (4) इन्द्रियम्

108. वेदान्तदर्शनस्य वादो भवति -

- (1) सत्कार्यवादः (2) आरम्भवादः (3) विवर्तवादः (4) संघातवादः

109. किं नाम चित्तैकाग्रम् ?

- (1) शमः (2) दमः (3) उपरतिः (4) समाधानम्

110. ब्रह्म जगतः उपादानकारणं निमित्तकारणं च वर्तते इति कस्मिन् सूत्रे उक्तम् ?

- (1) अथातो ब्रह्मजिज्ञासा (2) जन्माद्यस्य यतः
(3) तत्तु समन्वयात् (4) शास्त्रयोनित्वात्

111. आत्मतत्त्वसाक्षात्कारस्य किं फलं भवति ?

- (1) वित्तप्राप्तिः (2) स्वर्गलोकप्राप्तिः (3) मोक्षप्राप्तिः (4) पुत्रप्राप्तिः

112. श्रीमद्भगवत्पादः कः आसीत् ?

- (1) मध्वाचार्य (2) शङ्कराचार्यः (3) बल्लभाचार्यः (4) निम्बाकाचार्यः

113. किं नाम उपनिषत् ?

- (1) कर्मविद्या (2) योगविद्या (3) ब्रह्मविद्या (4) धर्मविद्या

114. कः ब्रह्मैव भवति ?

- (1) धर्मवित् (2) अधर्मवित् (3) ब्रह्मवित् (4) कर्मवित्

115. ईश्वरः कः भवति ?

- (1) द्वैतावच्छिन्नं चैतन्यम् (2) अद्वैतावच्छिन्नं चैतन्यम्
(3) मायावच्छिन्नं चैतन्यम् (4) प्रपञ्चावच्छिन्नं चैतन्यम्

116. ब्रह्मणोऽद्वितीयप्रतिपादकं किम् ?

- (1) सत्यं ज्ञानमनन्तं ब्रह्म (2) एकमेव अद्वितीयम्
(3) नेह नानास्ति किञ्चन (4) चिदानन्दः ब्रह्म

117. युष्मदस्मत्प्रत्यगोचयोरित्यतः कस्य प्रारम्भः ?

- (1) न्यायभाष्यस्य (2) शाङ्करभाष्यस्य (3) योगभाष्यस्य (4) सांख्यभाष्यस्य

18P/248/24

118. ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या इति कस्मिन् शास्त्रे उक्तम् ?

- (1) न्यायशास्त्रे (2) वैशेषिकदर्शने (3) वेदान्तशास्त्रे (4) योगशास्त्रे

119. अखिलडवदान्तवाक्यानां तात्पर्यं कुत्र भवति ?

- (1) प्रपञ्चप्रतिपादने (2) पदार्थनिरूपणे
(3) अद्वितीयब्रह्मप्रतिपादने (4) मायाविवेचने

120. संशयो निश्चयो गर्वः स्मरणम् इति चातुर्विध्यं कस्य उक्तम् ?

- (1) प्रपञ्चस्य (2) मायायाः (3) वृत्तेः (4) जीवस्य

18P/248/24

ROUGH WORK
रफ़ कार्य

23

P.T.O.

अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

(इस पुस्तिका के प्रथम आवरण पृष्ठ पर तथा उत्तर-पत्र के दोनों पृष्ठों पर केवल नीली/काली बाल-प्वाइंट पेन से ही लिखें)

1. प्रश्न पुस्तिका मिलने के 30 मिनट के अन्दर ही देख लें कि प्रश्नपत्र में सभी पृष्ठ मौजूद हैं और कोई प्रश्न छूटा नहीं है। पुस्तिका दोषयुक्त पाये जाने पर इसकी सूचना तत्काल कक्ष-निरीक्षक को देकर सम्पूर्ण प्रश्नपत्र की दूसरी पुस्तिका प्राप्त कर लें।
2. परीक्षा भवन में प्रवेश-पत्र के अतिरिक्त, लिखा या सादा कोई भी खुला कागज साथ में न लाये।
3. ओ.एम.आर. उत्तर-पत्र अलग से दिया गया है। इसे न तो मोड़ें और न ही विकृत करें। दूसरा ओ.एम.आर. उत्तर-पत्र नहीं दिया जायेगा। केवल ओ.एम.आर. उत्तर-पत्र का ही मूल्यांकन किया जायेगा।
4. सभी प्रविष्टियाँ प्रथम आवरण-पृष्ठ पर नीली/काली पेन से निर्धारित स्थान पर लिखें।
5. ओ० एम० आर० उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर पेन से अपना अनुक्रमांक निर्धारित स्थान पर लिखें तथा नीचे दिये वृत्तों को गाढ़ा कर दें। जहाँ-जहाँ आवश्यक हो वहाँ प्रश्न-पुस्तिका का क्रमांक, केन्द्र कोड नम्बर तथा सेट का नम्बर उचित स्थानों पर लिखें।
6. ओ० एम० आर० उत्तर पत्र पर अनुक्रमांक संख्या, प्रश्नपुस्तिका संख्या व सेट संख्या (यदि कोई हो) तथा प्रश्नपुस्तिका पर अनुक्रमांक और ओ० एम० आर० उत्तर पत्र संख्या की प्रविष्टियों में उपरिलेखन की अनुमति नहीं है।
7. उपर्युक्त प्रविष्टियों में कोई भी परिवर्तन कक्ष निरीक्षक द्वारा प्रमाणित होना चाहिये अन्यथा यह एक अनुचित साधन का प्रयोग माना जायेगा।
8. प्रश्न-पुस्तिका में प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं। प्रत्येक प्रश्न के वैकल्पिक उत्तर के लिए आपको ओ० एम० आर० उत्तर-पत्र की सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये वृत्त को उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर दिये गये निर्देशों के अनुसार पेन से गाढ़ा करना है।
9. प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिए केवल एक ही वृत्त को गाढ़ा करें। एक से अधिक वृत्तों को गाढ़ा करने पर अथवा एक वृत्त को अपूर्ण भरने पर वह उत्तर गलत माना जायेगा।
10. ध्यान दें कि एक बार स्याही द्वारा अंकित उत्तर बदला नहीं जा सकता है। यदि आप किसी प्रश्न का उत्तर नहीं देना चाहते हैं, तो संबंधित पंक्ति के सामने दिये गये सभी वृत्तों को खाली छोड़ दें। ऐसे प्रश्नों पर शून्य अंक दिये जायेंगे।
11. रफ कार्य के लिए प्रश्न-पुस्तिका के मुखपृष्ठ के अंदर वाला पृष्ठ तथा उत्तर-पुस्तिका के अंतिम पृष्ठ का प्रयोग करें।
12. परीक्षा की समाप्ति के बाद अभ्यर्थी अपना ओ.एम.आर. उत्तर-पत्र परीक्षा कक्ष/हाल में कक्ष निरीक्षक को सौंप दे। अभ्यर्थी अपने साथ प्रश्न पुस्तिका तथा ओ.एम.आर. उत्तर-पत्र की प्रति ले जा सकते हैं।
13. अभ्यर्थी को परीक्षा समाप्त होने से पहले परीक्षा भवन से बाहर जाने की अनुमति नहीं होगी।
14. यदि कोई अभ्यर्थी परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग करता है, तो वह विश्वविद्यालय द्वारा निर्धारित दंड का/की, भागी होगा/होगी।